

ŐRZŐ

A POFOSZ 1956-os Hagyományőrző Tagozatának kiadványa
XI. évfolyam 43. szám 2025. szeptember

„A hagyományőrzés nem a hamu megtartása, hanem a láng továbbvitele.”
Morus Tamás

Forrás: Mandiner

Az 56-os forradalom betlehemi csillagként mutatott irányt

Méltó megemlékezések a szabadságharc évfordulóján

Az 1956-os forradalom és szabadságharc 69. évfordulóján számos rendezvényen képviseltette magát a POFOSZ és a keretében működő hagyományőrző tagozat. Szervezetünk nevében a központi, Kossuth téri állami ünnepségen Ámon Antal, a POFOSZ jelenlegi és Lengyel János, a szervezet korábbi országos elnöke is szót kapott.

Október 23-án, a Parlament előtt, a többtízszázados ünneplő tömeg előtt Ámon Antal, a POFOSZ elnöke emlékeztetett rá, a forradalom és a szabadságharc betlehemi csillagként mutatta és mutatja az utat. S e történelmi esemény tanulsága nemcsak generációkon átívelve, de az egész világ számára kijelöli a követendő irányt. Lengyel János megfogalmazása szerint a forradalom nagyszerűségét jelzi, hogy 56-ban össze tudtak fogni az emberek. S nem számított, ki milyen vallású és származású volt, csak egyetlen érzés élt az emberekben elementáris erővel, jelesen: egymásnak segíteni kell, s mindenki azt érezte: „magyarok vagyunk”.

Az 56-osokat képviselve Csigás Zoltán, Bogyai Elemér, Szilágyi Árpád és Égi Pál is megindító szavakkal összegezte 1956 üzenetét.

A hagyományörző tagozat október 21-én a Vakok Iskolájának Nádor termében tartotta meg 56-os megemlékezését. Ünnepi beszédében Ámon Antal, a PO-FOSZ elnöke az akkor élő politikusok, művészek és közéleti szereplők 1956-ról megfogalmazott mondatait idézte. E vélemények mindegyike a magyar forradalom és szabadságharc nagyszerűségét, bátorságát és történelemformáló erejét dicsérte. Az ünnepi szónoklatot követően – immár a szokásokhoz híven – a Vakok Általános Iskolája tanulóinak felemelő műsora következett, majd Dr. Nagy Gyöngyi, történész, tanár, a Békés vármegyei „Magyar Október” POFOSZ hagyományörző tagozat elnöke mondott ünnepi beszédet. Ezt követően a Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola hallgatóinak előadásában – Soltész Éva karvezető közreműködésével – kórusműveket hallgathattak meg a résztvevők. Az ünnepség zárásaként „Egy nép kiáltott...” címmel multimédiás műsor következett – Hollós János, filmrendező rendezésében –, melynek zenei blokkjait a Koncertmuzsika Zenekar szolgáltatta Csányi Valéria karmester vezetésével.

Mint minden évben, az 1956-os forradalom és szabadságharc tematikájában – október 15-én – diákvetélkedőre is sor került. Ez alkalomból is történelmi tesztek kitöltésével és kreatív feladatokban mérhették össze tárgyismeretüket a diákok, ám ez alkalomból különleges feladat is várta őket: versíróversenyen bizonyíthatták képességeiket. A diákok a Csik Ferenc Gimnáziumból, a BKSZC Kaesz Gyula Faipari Technikumból, a BGSZC Széchenyi István Technikumból és a Kistérségi Károlyi Mihály Magyar-Spanyol Kéttannyelvű Gimnáziumból érkeztek a diákvetélkedőre. Köszönet a tanulóknak és a felkészítő tanáraiknak.

Vasvári Éva

Ügyfélfogadás, összejegyzések

Barátainkat és tagtársainkat **előzetes egyeztetés után** – bármely hétköznapon – várjuk a tagozat székhelyén: Budapesten, a XIV. kerület, Nagy Lajos király útja 155. számú irodánkban. Kérjük, hogy látogatási szándékát előre jelezze Ámon Antalnál – a tagozat elnökénél – a 06-30-814-9917 vagy a 06-1-257-0190-es telefonszámon. Az előzetes bejelentkezés Vasvári Évánál, a hagyományörzők elnökhelyettesénél is jelezhető a 06-20-428-7351 telefonszámon.

A forradalom tanúi Amerikában

*Niemetz Ágnes (New York), Magyar Nemzet,
1999.10.29.*

Az Egyesült Államokban élő ötvenhatosokat annak idején a kádári rendszer gyűlölete, most a forradalom szentségének a feltétele tartja össze kisebb-nagyobb szövetségekben, csoportokban. A 43. évfordulóra való készülődés napjaiban találkoztam a forradalom utáni emigráció két kiemelkedő személyiségevel, Arany Tiborral és Lovas Györggyel.

Mintha emlékhely lenne a „Pesti Srácok” Ösztöndíj Alapítvány főtitkára, Arany Tibor New York-i dolgozószozája: kitüntetések tucatja sorakozik a vitrines szekrényben, egy kis tégely a 301-es parcellából származó magyar sírföldet őrzí, a falakon emléklapok és korabeli fotók a harcokról. Az asztalon szamizdatritkaságok. – Az ötvenhatos sztorim úgy kezdődött, hogy a Laboratóriumi Felszerelések Gyárából, ahol dolgoztam, kivonultunk a Parlament elé, ott voltunk a Nagy Imre-beszédnél, ahol elhangzott: „Nem vagyunk elvtársak!” A vaskerítésen lógtam, amikor a kezemben lobogó zászlóból valaki a bicskájával kivágta a kommunista címet. Arany Tibor 23 éves volt akkor. Gyorsan beszél, sok a mondanivalója. Emlékeit úgy idézi fel, mintha tegnap történtek volna. – A „véres csütörtökön” a Kilián laktanyából golyószóróval lőtték a szovjet tankokat. Az egyik beragadt a javított úttestbe, a felszedett bitumenkockákkal dobáltuk. A foszforos lövedékektől átforrósodott a tank, az orosz kiskatona feltartott kézzel mászott ki belőle. Ő volt az első hadifoglyunk, elvittük a Corvin közbe. Éjjel-nappal az utcán voltam, haza se mentem. Huszonhatodikán átküldtek a Belgrád rakpartra, mert az Írószövetségnek őrséget kellett biztosítani. Üzeneteket vittem Kuczka Péter és Déry Tibor között. A Kiliánról hoztunk géppisztolyokat és kézigránátokat, de később adtak muníciót a rendőrségen is. Az egyik éjjel hat rendőrruhás ávost fogtunk el, a MÁV-központot védő kalocsai gyerekek voltak. Én a rendőrkapitányságra, Kopácsi Sándorhoz akartam őket bevinni, de Déry azt üzenté, hogy szedjük el a rendfokozataikat, írjuk fel az adataikat és engedjük el őket. Hát ennek az lett a következménye, hogy sok évtizedig nem mehettem aztán haza! Mert ezek az ávósok feljelentettek engem.

1956. december elején Amerikában Lovas György vezetésével már megalakult a Magyar Szabadságharcos Világszövetség, alapítók voltak még rajta kívül: Pados Béla, Mendl Ferenc, Pásztor László és Zsédey Miklós. Lovas György már az első New York-i napján kapott állást: a Szabad Magyarorság című hetilap keresett szabadságharcos újságírókat. Kis Antallal, aki korábban a Pesti Hírlapnál dolgozott, négy oldalt szerkesztettek. – A régié a lapnál eléggé jobboldaliak voltak – emlékszik vissza Lovas –, de minket ez nem érdekelt: csak azzal törődtünk, hogy az ötvenhatos témákat feldolgozhassuk azon a négy oldalon. Nagyon aktívan dolgoztunk, legalább 1200 tündetést szerveztünk a következő évtizedekben, az orosz követség előtt szinte mindennap. Beszédeket tartottunk egyetemeken tolmácsokkal,

a New Jersey-ben levő Camp Kilmer táborból hozattuk ki a menekülteket, segítettünk álláshoz juttatni őket. Az amerikai államtól egy vasat sem kaptunk, az első időkben sokan közülünk éheztek.

Aztán megérkezett Király Béla tábornok, az ötvenhatos Nemzetőrség parancsnoka. Az amerikai, ha valami sztár tűnik fel, ráharap: mindjárt kapott félmillió dollárt. Tartott egy intézőbizottsági ülést, aminek én is tagja voltam. Azt akartuk, hogy segítse a menekülteket, de kijelentette: arra nincs pénz. Mi, úgy heten felálltunk, nem értettünk vele egyet, kiváltunk. Az ő Nemzetőr Világszövetsége két éven belül feloszlott. Mi, a Magyar Szabadságharcos Világszövetség, folytattuk a munkánkat: tüntetéseket a Kádár-rezsim ellen. Tizenkét évig vezettem a szabadságharcos rádióm, szombatonként. A szövetség 1961-ben kapott pénzt a Szabad Európától, és a Carnegie Hallban tartottuk az évfordulót. A 20. évfordulót pedig a Lincoln Centerben, nem volt olyan nagy magyar ünneplés Kossuth idejövetele óta...

Lovas 1957. április 17-én, az ENSZ-palota előtt felmászott a magyar zászlót tartó póznára, és késsel levágta a sarló-kalapácsos zászlót. Társa, az MTI-től szintén ötvenhatban kimenekült Tóth László a sarkon fényképezett. A biztonsági őrök azonnal odarohantak. Nagy felfordulás volt, de gyorsan elsimították az ügyet, gondolván, a sajtó nem tudja meg. A fotós barát a terv szerint elindult, és azonnal felhívta az AP-t és az UP-t; a fénykép megjelent a The New York Times-ban, a Time magazinban és az összes többi országos lapban. – Megmondtam nekik, amíg sarló és kalapács lesz a magyar zászlóban, mindig le fogom vágni. Ha nem én, akkor más. Vagyunk még vagy százezren. Annyit azonban elértünk, hogy attól kezdve a szabad világban, ahol a Kádár-kormány képviseltette magát, például a követségeken, a zászlóban csak a három szín lobogott. Lovas György huszonöt éves volt ötvenhatban. – Megkaparintottuk az ávos tisztek névsorát, megszerveztem egy osztagot, és akit el tudtunk kapni, letartóztattuk, bevittük a Forradalmi Ifjúsági Tanácshoz vagy agyonlőttük. Október 25-én kiszabadítottuk Mindszenty hercegeprímást, felvittük őt a Várba, majd november 4-én hajnalban az amerikai követségre. Megalakult a Magyar Forradalmi Ifjúság Pártja, aminek a vezetőségi tagja lettem. Így éltük ezeket a lázas, gyönyörű napokat. Újpesten barikádokat állítottunk, oda az oroszok még november 17-én sem jöttek be. A Szabad Európa közben üvöltötte, hogy „tartsatok ki”, abban a meggyőződésben, hogy beavatkozik az Egyesült Államok. A Forradalmi Ifjúsági Tanács, aminek alapító tagja voltam, engem küldött Bécsbe: nézzem meg, jönnek-e már. Rádión keresztül hazaküldtem a hírt, hogy „Az újpesti Költő üzeni, gyerekek, rakjátok el a dobfelszerelést!” Mivel Költő volt a becenevem, és doboltam egy tánczenekarban, mindenki tudta, hogy ez a pakolás mit jelent. Lovas György 1989-et nem rendszerváltozásnak, hanem felszabadulásnak tekinti. Az Antall-kormányról elmondta, hogy ha az atyaúristen jött volna, ő sem tudott volna többet csinálni, akkora volt a káosz. Arany és Lovas a mai napig tevékenyek: a magyar szabadság iránti vágyuk töretlen és féltő, ha sokaknak ez már megkövesedettnek tűnik, akkor is. Mert – fogalmaznak – „amit ötvenhatban akartunk, az nem egy rossz elképzelés”.

Áttekintés a szabolcsi áldozatok 1956-os tevékenységéről

*Szabolcs-Szatmár-Bereg megye is mártírokat,
példaképeket adott a hazának*

Kutatásaim alapján 52 áldozata volt az 1956-os forradalomnak Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén (a továbbiakban: szabolcsi). Jellemző a Kádár-korszak ténszerűségére, hogy közülük 19-en nem is szerepelnek az úgynevezett „hivatalos névsorban”, pedig az

áldozatok nevének feltárása: a kegyelet mécsesei!

Az 52 szabolcsi áldozat közül csupán 15 halt meg itt, a megyében, ezzel szemben Budapesten 29, Miskolcon pedig 4 személy vesztette életét, 1-1 áldozat halálának színhelye volt: Mosonmagyaróvár, Debrecen, illetve Szentgotthárd, s 1 forradalmár emigrációban halt meg.

I. Mi okozhatta a fővárosban meghalt szabolcsiak ezen meglepően magas számát? Az áttekintésből kitűnik, hogy nagyon sok budapesti forradalmi eseménynek szabolcsi résztvevői is voltak! Így, Nyíregyházán már 1956. október 24-én (szerdán) gyászolt a Tárnok-család, mert: ezen a napon a fővárosban, a Magyar Rádió környékén Tárnok Ferenc (23 é.), frissen diplomázott mérnök és öccse, Tárnok Tamás (20 é.), közgazdasági egyetemi hallgató azonos lövéssorozatból halálos lövést kapott. Sírjuk a nyíregyházi Északi temetőben van, ahol Rácz István tanár, a Városi Munkástanács elnöke mondott búcsúbeszédet.

Ugyancsak 1956. október 24-én és szintén itt, a Magyar Rádiónál harckocsiban halt meg ifj. Rada János (19 é.), kisvárdai lakos. Kisvárdán temették el. (Itt, éppen csak utalok arra, hogy a forradalmi események Nyíregyházán késve, csak 1956. október 26-án, pénteken kezdődtek a Malinovszkij-szobor ledöntésével.)

A Köztársaság téri Pártház védelmében 1956. október 30-án már kétszer ennyi szabolcsi katona vesztette életét: Borbély Károly (26 é.), áv. főhadnagy, Rakamazról; Bódi Lajos (25 é.), hadnagy, Kisvárdáról; Kovács Géza (30 é.), őrnagy, Nagyhalászlóról; Péter József, áv. sorkatona, Apagy községből; Frank Ferenc (21 é.), áv. sorkatona, Vencsellő; és Orosz József (21 é.), áv. sorkatona, Újfehértóról. A felkelők ismételten közölték a védőkkel, hogy október 30-án reggelig szabadon elvonulhatnak, de ezt a Párt megakadályozta. Tény, hogy a Pártház ostroma és elfoglalása a forradalom egyik nagy haditette volt, Pongrácz Gergely vezetésével. Ebben az „erődítményben” kb. 120 pártmunkás, ávós és katonatiszt tartózkodott. Még előző este Kádár János is itt kereste fel Mező Imrét és árulta el a forradalmat! A Pártház védőinek a vesztesége 43 fő volt, a nehezebb helyzetben lévő ostromlóké ennek a háromszorosa. Másnap reggel a Pártház udvarán egy virágágyban Pongrácz Gergelyék tömegsírt találtak, s benne: 15 fiatal forradalmárt, tarkón löve! A kommunisták tehát nem őrizgették a foglyokat, hanem kivégezték.

A Corvin közben harcolt a mátészalkai Balázs Ferenc (24 é.), vízvezeték-szerelő, akit 1957. április 10-én végeztek ki. Ő a Vöröskereszt szállítmányait és raktárait biztosította. Sírja a 301-es parcellában (Bp.) található. Szobra van Mátészalkán (1992., Bíró Lajos alkotása). A Parlamentnél harcolt 1956. október 25-én Matuzsa György (33 é.), áv. főhadnagy, Vitka községből. Tüdőlövésben 2 nap múlva meghalt.

Önkéntes mentő volt a VII. kerületben Fórizs Tibor (20 é.), másodéves közgazdasági egyetemi hallgató, Magyar községből (a sírja is itt van). A Péterfy Sándor utcai Kórház 384 fős önkéntes mentőszolgálatának a tagja volt.

Hovonyecz Gyula, „fiatal ember”, segédmunkás holttestét 1956. november 2-án szállították haza Kékcse községbe. Róla nem tudunk részleteket.

Hegedűs István (Nyíregyháza, 1924. május 2–1956. október 24., Bp.) öttusa bajnok és edzőt, október 24-én hajnali 4 órakor a margitszigeti Sportuszodába indulóban lőtték le az ávósok, a VI. ker., Izabella utca 60. szám alatti lakása előtt. A Kerepesi úti temetőben nyugszik. Lovas síremlékét ellopták! A Testnevelési Egyetemen (Bp.) 2003. október 22-én mellszobrot és ezután a Szófia utcában emléktáblát avattak tiszteletére. Nyíregyházi szülőházán: a Rákóczi utca 22. szám alatt, 2011. október 23-án emléktáblát kapott.

Bírószági ítélet alapján Budapesten végezték ki a következőket: Szabó István (37 é.), földműves, Botpalád (Fehérgyarmati Járás), 1957. június 27-én; Kiss Sándor (58 é.), földműves, Tiszadob, 1957-ben; Nagy József (29 é.), segédmunkás, Kisléta község, 1958. február 28-án; Kiss István (29 é.), nyomdai csiszoló, Pannyola községből, 1958. október 16-án; Bódi József (29 é.), hivatalsegéd, Kisvárd, 1958. december 23-án; Babér István (31 é.), MÁV kocsikísérő, Záhony, 1959. február 13-án; s végül 1959. december 18-án itt végezték ki az újból elővett Komár József (45 é.), kerékgyártó és volt csendőrt, Pócspetri községből, valamint Ignéczi Károly (56 é.) csendőrt, Kemecse községből.

A forradalom után 42 évig semmit sem tudunk 4 szabolcsi katonáról. A rendelőmben mondta el 1998. július 8-án egy szobrászművész, hogy a budapesti Képzőművészeti Főiskolán (Andrássy út 69–71.) a szovjetek 1956. november 6-án reggel 8 fiataalt (4 főiskolást és 4 kiskatonát) a pincében igazoltattak és tarkón lőttek! A névtelenséget kérő szobrászművész határozottan állította, hogy a 4 katona szabolcsi volt (további 4 katonát életben hagytak). Azóta már 2 szabolcsi katonának az adatait sikerült tisztázni: Dancs Miklós (23 é.) harcokszervező, Nyíregyháza és Gyirán Ferenc (22 é.) sorkatona, Biri község (Nagykállói Járás). Ők Mecséri János ezredes páncélos alakulataiból (Esztergom tábor Pf. 6581) szóródtak szét.

Itt említjük meg, hogy Szendi Dezsőt (35 é.), Tiszadob, páncélos alezredes (posztumusz: vezérőrnagy), az esztergomi 7. Gépesített Hadosztály tüzérpáncsnokát 1958. november 15-én a soroksári ellenállás miatt végezték ki, s ugyanígy járt Kicska János (27 é.) honvéd főhadnagy is, Jánkmajtis (Fehérgyarmati Járás).

Alkalomszerű itt megemlíteni vitéz Bocskay T. József, az Igazolt Magyar Szabadságharcos Világszövetség elnökének, megboldogult barátomnak 2010. október 6-ai értékes közlését, amely szerint a a Juta-dombi és csepeli harcok miatt Kádárék 24 magyar katonát felakasztottak!

Az elszenvedett súlyos börtön után halt meg Budapesten (1968.) dr. Abrudbányai János, unitárius lelkész, Kocsord és Mátészalka, valamint Kiss Sándor (38 é.), a Parasztszövetség (Bp.) akkori vezetője, aki ezután emigrációban fejezte be életét (1982.). Ez utóbbi, „bibliás politikus” emléktáblát kapott 1991-ben Budapesten (V. ker., Báthori u. 24.) és szülővárosában, Vásárosnaményban mellszobrot állítottak tiszteletére (E. Lakatos Aranka alkotása). Meg kell említeni, hogy hívei Kocsordon díszes emléktáblát állítottak 1992-ben dr. Abrudbányai János tiszteletére is, az unitárius templom asszonytornácán (a rabtárs és utód: Nyitrai Levente lelkész szívességéből közölhetem).

II. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye áldozatait éppen csak felsoroljuk. Nyíregyházán 6 áldozat volt: Gabulya Mihály (42 é.) földműves, 1956. október 27-én délben a Kossuth téri tüntetéskor lőtték le a szovjetek (Balczó András evangélikus lelkész temette el); Csályi Ferenc (28 é.) főhadnagy, 1956. október 27-én éjjel a laktanya védelmében fejlővést kapott, Kádárék csak őt ismerték el és ápolták emlékét; Pintér István forradalmár, nyá. alezredes, elhurcoltként 1956. november 8–december 5. között az ungvári börtönben volt, majd hazaszállították a nyíregyházi börtönbe, súlyos cukorbetegségét nem kezelték itt és kómás állapotban kb. 1956. december 15-én kórházba szállították, s onnan már nem került vissza a börtönbe; Tomasovszki András (33 é.) tűzoltó őrmester, Nyírbogdány, ahol egy szovjet katona összeszólalkozás közben 1957. január 1-jén hasba lőtte, meghalt a nyíregyházi kórházban 1957. január 5-én, nem rokona a másik hasonló nevű mártírnak; Szilágyi László (34 é.) tervelőadó, a forradalom megyei vezetője volt és 1958. május 6-án a helyi börtönben végezték ki, együtt a helyettesével, Tomasovszky András (34 é.) villanyszerelővel, mindkettőjüket jeltelen helyen földelték el! Díszsírjukat és mellszobrukát (Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása) 1991. március 15-én avatták fel a nyíregyházi Északi temetőben. Itt van 1956-os megemlékezéseink és hagyományápolásunk központi helye.

Záhony laktanyájának 1956. november 4-ei, reggeli ostrománál 5 magyar áldozat volt: Porjai Gyula (24 é.) főhadnagy; Steigelmaier Géza (25 é.) hadnagy; Lengyel József (25 é.) szakaszvezető; Kocsány Imre (23 é.) őrzető, a harcosok szószólója és Virág Ferenc (21 é.) honvéd. Az 1990. november 4-én a záhonyi Önálló Légvédelmi Tüzérezred egykori laktanyájának a falán felállított: A honvéd mártírok emléktáblája (150x100 cm kőtábla) őrzi emléküket. A szovjet orvttamadásnak volt még: 29 súlyos sebesültje, akiket a kisvárdai Járási Közkórházban láttak el és 350 honvédet foglyul ejtettek!

Tiszabездé kisközségnek (Kisvárdai Járás) 2 áldozata is volt: Zsell Károly (73 é.) földművest 1956. október 30-án szovjet jármű gázolta el. Hadi felvonulás idején egy ilyen gázolás nem tekinthető közönséges országúti balesetnek

(a kórházi adatok rendelkezésemre bocsátásáért dr. Mezey Károly sebész főorvosnak, országgyűlési képviselőnek tartozom köszönettel). Szőgyéni Géza (23 é.) fegyveres favágót(?) pedig a mándoki erdőben a szovjetek 1957. január 3-án megölték és Zemplénagárdon elvérték. Előzetesen lelőtte az őt és három társát igazgató Tóth János rendőr őrmestert (akinek sírja: nyíregyházi Északi temető XIII. parcella 258.) és súlyosan megsebesítette Ráduly Sándor rendőr tizedest. Szőgyéni sírja Tiszabezdéden van. Kisvárdai: Sípos Károly civil 1956. október 27-én a Pénzügyőrség épülete előtti tüntetéskor szovjet lövés érte.

III. Megyénken kívül: Debrecenben 1 és Miskolcon 4 áldozatunk volt. Soly mosi Ferenc (21 é.) honvéd (posztumusz: hadnagy) Debrecenben, laktanyája szovjet ostrománál halt meg 1956. november 4-én. Díszsírhelye: a nyíregyházi Északi temető III. parcella 4. sírhelyén van. Apja, a rakamazi sváb Schemnitzky Mihályból 1943-ban (!) névmagyarosítással Soly mosi Mihállyá változott, később kétszeres sztahanovista és 1956-ban forradalmár lett (bebörtönözték, meghurcolták).

Miskolci áldozataink: Kanyó Bertalan (54 é.) segédmunkás, lakása: Fülöp (Mátészalkai Járás), a forradalomkor az ózdi Lenin Kohászati Művekben dolgozott és csupán jelen volt október 29-én az egyik népítéletnél, mégis 1957. április 27-én Miskolcon kivégezték. Eltemetve: 1995-ben (!), Kocsord községben. Az özvegyét 3 hónapra Tökölre internálták, mert férjezett nevét a rendőrségi „felkérésre” sem volt hajlandó megváltoztatni! Bartha Béla (30 é.) martinlakatos, Nyírlövő (Kisvárdai Járás), részt vett a fegyveres harcokban, majd 1956. december 10-én a tüntetésen, ahol a karhatalmisták és a szovjet tankok közösen verték szét a tömeget: 5 halott és 14 sebesült!; Antal Gyula rendőr törzsőrmester, Komlódtótfalu (Csengeri Járás), 1956. október 27-én népítélet áldozata lett; Hullár Gábor (33 é.) alhadnagy, Tiszabercel, 1957. február 7-én halálra ítélték és ugyanott kivégezték.

Ugyancsak megyénken kívül: Mosonmagyaróváron halt meg Stefkó József áv. főhadnagy, aki a mosonmagyaróvári sortűz után népítélet áldozata lett és másnap (1956. október 27-én) a kórházban agyonverték. Jelzem, hogy a népítéleteket a forradalom selejtjének, hordalékának tartjuk.

A nyíregyházi Dandos Gyula (19 é.) diákvezért 1957. február 10-én Szentgottárdnál, a második határátlépési kísérleténél: lelőtték! Emléktáblát kapott 1993. október 22-én a Béla utcai Petőfi Kollégium (ma: Luther Kollégium) falán, s posztumusz nemzetőr hadnaggyá léptették elő. Ausztrián keresztül szeretett volna eljutni Svájcba, egykori ottani nevelőszüleihez. A Kádár-rendszer még halála után is tartott a cigány származású gimnazistától. Bizonyítja ezt a nyíregyházi Kossuth Lajos Evangélikus Gimnáziumban lévő 1956/57. évi Anyakönyv 30. oldalán olvasható hamis bejegyzés egy ávos tisztől (a nevét is tudjuk): „A mai napon szülei kívánságára kimaradt. Más gimnáziumba felvehető.

Nyíregyháza, 1957. július 14.” Történt mindez Dandos Gyula lelövése után 5 hónappal, s arról nem is beszélve, hogy nevezett ekkor már teljesen árva és állami gondozott volt.

Megemlíjtjük, hogy Vásárosnaményban 1996. május 16-án: Dandos Gyula Unitárius Cigány Egylet alakult. A csömöri Glória Victis Alapítvány emlékművén még 2008. november 2-án Dandos Gyula tiszteletére emléktáblát helyeztek el, Mága Zoltán adományából. Nyíregyházán, az Északi temetőben, a cigány emlékmű mellett kopjafát kapott a diákvezér.

Jómagam pedig büszke vagyok a Dandos Gyula emlékérem kitüntetésre, amelyet 2010. június 20-án a rendelőmben adott át a vásárosnaményi Dandos Gyula Cigány Egylet vezetősége.

Ezen rövid áttekintés is jól érzékelteti, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 1956-ban mennyi kitűnő forradalmárt, mártírt, példaképet adott a hazának.

Dr. Fazekas Árpád, 1956-os munkástanácsi elnök

nyiregyhaza.hu, 2015. október 23.

A POFOSZ folyamatosan tölti fel a

forradalomhangja.hu

elnevezésű, 2024-ben alapított internetes dokumentumgyűjteményét. Ezen a honlapon 1956 előtti, 1956-os és 1956 utáni időszakokon találhatók: képek, videók, hanganyagok és szöveges anyagok. Kérünk mindenkit, hogy gyakran keressék fel ezt a forráshelyet.

Százezer spanyol önkéntes jött volna '56-ban?

A spanyol templomokban megkondultak a harangok a magyarokért

Bár egy tisztiszolga félreértése miatt támadt fel az „Amerika árulása miatt leállított száz-ezer spanyol önkéntes” története, a legendának valóban volt alapja. Francisco Franco spanyol diktátor tényleg kész lett volna a

magyar forradalom segítségére sietni; csak éppen nem úgy, ahogy azt az internetes szóbeszéd tartja.

Francó Spanyolországa ideális menedékhely volt a magyar emigránsoknak a második világháború után. A markánsan jobboldali és katolikus autokrácia, élén az elszántan antikommunista Caudillóval (vezérrel) tárt karokkal fogadta a szovjetek és a kiépülő kommunizmus elől menekülő magyarokat a Horthy-adminisztráció egykori tagjaitól a volt arisztokratákig. A több ezer főre duzzadó magyar kolónia a közös ideológiai alapok mellett Habsburg Ottó közbenjárásának is köszönhetően jó kapcsolatokat ápolt Francóval.

A diktátor erőteljesen ellenezte a Szovjetunió kelet-európai térnyerését, már 1948 őszén kikelt a „Lengyelország, Románia és Magyarország népeire nehezedő orosz térd” kapcsán. A tettek ideje viszont – úgy tűnt – az 1956-os magyar forradalom kirobbanásakor érkezett el.

A történetek fellelkesítették a magyar emigrációt és Habsburg Ottót is.

Bámulom az Ön nemzetét

A spanyolországi magyarok egyik vezéralakja, Marosy Ferenc madridi magyar királyi követ a történetekre irataiban úgy emlékezett vissza, hogy éppen prominens meghívottakkal ebédelt, amikor az általa nem különösebben kedvelt cseh követ kérette telefonhoz.

„Gratulálok kedves kollégám, Budapesten a nép fellázadt a kommunista uralom ellen. Fogadja legnagyobb bámulatom kifejezését nemzete iránt és tiszta szívből jövő őszinte jókívánságaimat”.

Nem sokkal később Habsburg Ottó Münchenből tájékoztatta Marosyt az eseményekről, megerősítve a híreket.

A követ levelei alapján úgy tűnik, ezt követően felpörögtek az események: Ottó főherceg két nappal később telefonon arra utasította, kérje Madridot az ENSZ közbelépésének kérésére a szovjet beavatkozás ellen; a sebtiben összehívott minisztertanács meg is szavazta a lépést. Az összes spanyol templomban megkondultak a harangok a magyarokért, a szerény körülmények között élő emigránsok és a Spanyol Vöröskereszt több ezer dollárt adakoztak össze, a spanyolországi magyar rádió pedig 20 perc helyett 4 órában sugárzott adást.

Marosy maga pedig úgy emlékezett vissza, hogy

„Itt mindenki gratulál, a világ első népe lettünk. Kossuth Lajos óta nem volt ilyen jó hangzású a magyar név”

A százezer önkéntes

Marosy egy október 30-i levelében beszámol az Artajo külügyminisztert helyettesítő Luis Carrero Blacóval, Franco egyik fő bizalmasával folytatott beszélgetéséről:

„Kérdésemre, adna-e egy repülőgépet a vöröskereszt-adományok elszállítására, azt válaszolta, akár százezer önkéntest is adok, ha tudják használni. Sajnos a ma reggeli helyzetről szóló információim alapján le kellett hűtenem optimizmusát. De ha ilyen szellem uralkodna Amerikában, másként fordulhatott volna a világtörténelem.”

Habsburg Ottó november 4-én reggel újból felhívta Marosyt, és utasította: azonnal siessen Francóhoz, és a főherceg nevében kérjen segítséget a magyar szabadságharcosoknak.

A bökkenő

A spanyol vezető éppen vadászaton volt, így Marosy írásos üzenetet hagyott hátra, melynek nyomán Franco hazatérve éjjel azonnal összehívta a minisztertanácsot. Itt határozatot hoztak – Marosy leírása szerint – egy önkéntes hadsereg Magyarországra küldéséről.

Tény, hogy Munoz Grandes hadügyminiszter – a keleti fronton a németek oldalán önkéntes hadosztályával már bizonyított világháborús veterán tábornok – lemondott tárcájáról, hogy a hadsereg élére állhasson.

Franco elrendelte az egy hadosztályra való felszerelés és fegyverzet készenlétbe helyezését a repülőtéren, hogy amerikai repülőket azt Sopronba szállítsák, Noriega tábornokot pedig kinevezte összekötő tisztnek Marosy mellé.

Amerikai gépekre azért volt szükség, mert a spanyoloknak nem voltak olyan repülőik, amelyek egyszerre meg tudták volna tenni az utat Sopronig, Svájc és Ausztria semlegességénél fogva, az NSZK pedig a megszálló hatalmak tilalma miatt nem engedte volna őket leszállni.

Nem olyan hadsereg, nem olyan bevetés

Anderle Ádám, a Marosy-iratok kutatója azonban ezt másként látja. A Szegedi Tudományegyetem professzora a Bakach-Bessenyei levéltárban őrzött iratok alapján állítja: nem egy önálló, hanem legfeljebb az amerikaiak koreai beavatkozása mintájára, spanyol csapatok ENSZ-zászló alatti hadműveleteiről dönthettek. Magáról a kormányülésről azonban – ahogy a diktatúrákban ez megszokott – nincsenek jegyzőkönyvek; Anderle a napirendet kikérte, ebben valóban Artajo volt az előadó, és valóban a magyar ügy volt terítéken. Emellett egy hadosztályról esett csak szó – ez a második világháború kötelékeiben 10-18 ezer katonát,

150-200 harckocsit jelentett. Ez sem kevés – teszi hozzá Anderle – hiszen Spanyolország volt az egyetlen nyugat-európai hatalom, amely fegyverrel akarta segíteni a magyar forradalom ügyét.

A százezer önkéntes legendájának alapjául Czichlert Aurél feljegyzései szolgálhatnak, aki Marosy titkáráként aposztrofálta magát, a valóságban azonban csupán egy tisztiszolga volt. Anderle úgy véli, Czichlert találkozhatott a követ feljegyzéseivel, majd Luis Carrero Blaco nagyvonalú felajánlását a minisztertanács határozatával összemosva „keverhette ki” a ma széles körben terjedő legenda alapját.

Amerika közbeszól

A Czichlert-legenda az ezután történelekről egyenesen úgy tájékoztat, hogy „a százezer önkéntes” már megindult, de a határön az amerikaiak feltartóztatták őket. Ehhez Borhi László történész korábbi cikkére is előszeretettel hivatkoznak a legenda terjesztői, csak elegánsan kihagyják belőle a legfőbb részleteket.

A nyugati világ 1945 után felemásan viszonyult Franco államához. Bár Spanyolország önkéntes hadosztállyal és hadi szállítással támogatta a németeket, geopolitikai helyzete miatt létfontosságú volt a megnyerése. Így a közös ellenség – a kommunizmus – kijelölésével az ötvenes évekre már enyhült a szembenállás.

November első napjaiban a spanyolok részéről Artajo tényleg felkereste az amerikai ENSZ-nagykövetet azzal, hogy készek harcolni a magyar ügyért, kapcsolatban állnak a felkelőkkel, és két szállítógépre lenne szükségük. A spanyolok azt ajánlották cserébe, hogy – minden ellenérzésük ellenére – szó nélkül hagyják a brit-francia beavatkozást Szueznél. Az amerikai vezetés ugyanakkor attól tartott, hogy szembekerülne a Szovjetunióval, amely a CIA szerint bármédig elment volna Magyarország megtartásáért. Hoover külügyi államtitkár ezért közölte: egy ilyen beavatkozás nem járhat sikerrel, ezért a forradalmat fegyverrel megsegíteni nem lehet.

Spanyolország tegyen le egy ilyen ENSZ-zászló alatti beavatkozásról, és ne kíséreljen meg katonai lépéseket az USA-val való előzetes konzultáció nélkül.

Esélye sem lett volna

Egyébként – tette hozzá Borhi – egy spanyol intervenció még megvalósulása esetén sem valószínű, hogy kedvezőre fordította volna az eseményeket, egy későbbi interjújában pedig az MNO-nak azt mondta, valójában csak fegyverek küldésére lett volna lehetőség, ezzel pedig csak a harc húzódott volna el és még többen meghalnak.

Anderle lényegében egyetértett Borhival, hozzátéve, a spanyol szállítókapaclás ismeretében Franco még amerikai engedély birtokában is egyszerűen képtelen lett volna egymagában eljuttatni a katonákat Magyarorszáig.

De érthető módon Marosy maga Amerika árulásaként élte meg a történeteket.

Borhi is felvetette: lehetséges, hogy Franco csak antikommunista babérokat akart aratni azzal, hogy megmutatja: lám, ő nemcsak beszél, hanem cselekedni is hajlandó a magyar forradalomért. Így tett Argentína, Dominika és az akkor még jobboldali autokrácia Kuba is a menekültek befogadására való felajánlásaikkal – ezzel demonstrálhatták, hogy ők a nyugati világ részei.

Ugyanakkor Anderle szerint a spanyol rokonszenv valós volt, Madrid már korábban is próbálta diplomáciai úton segíteni a német szövetségből való '44-es magyar kiugrási kísérleteket, a spanyol külügy pedig igen aktívan próbálta kitapogatni, hogy Amerika támogatna-e egy ilyen akciót, és mennyiben lenne kivitelezhető.

Hőskölteményt írtunk

A magyar ügy viszont használt Franco népszerűségének: óriási volt a sajtóvisszhangja, és a Caudillo számára a magyar ügy volt az első, amellyel a háború után egységes tömeget maga mögé tudott állítani. Franco '57-es újévi beszédében egyébként úgy fogalmazott:

„Az a hősköltemény, melyet Magyarország a bátorságával és a vérével írt, bizonyítja, hogy a szovjet imperializmus nem tudja megemészteni az ún. csatlósállamokat.”

Egy másik, katonai értelemben jelentős segítségre való kísérlet amerikai magyaroktól érkezett: az MTI egykori washingtoni levelezője szerette volna megbízni még november 3-án Marosyt, hogy vásároljon a pénzükből félmillió tankelhárítót, de végül erre sem került sor. Óriási volt a szolidaritás, rengeteg magyar önkéntes is jelentkezett a világ minden tájáról, de végül realizált katonai lépésre nem került sor – húzta alá Anderle.

Veczán Zoltán, 2015. október 23. MNO

Egy volt ávos vallomása az 1956. október 25-i Kossuth-téri sortűzről (1)

Történetek – a résztvevők szemével

Az 1956-os forradalom kitörését követően október 25-én, a Parlament épülete előtt történt sortűzet véres csütörtök néven jegyzi az emlékezet. A vérengzés híre nem kis szerepet töltött be abban, hogy az ország és a főváros a fegyveres harc oldalára állt. Alábbiakban egy visszaemlékezéssel idézzük fel a rettenet napját.

A véres csütörtökön szakaszommal az akkori Földművelésügyi minisztérium tetején foglaltunk géppuskával – álcázott – tüzelőállást. A kegyetlenségeiről ismert parancsnokunk adta ki a tűzparancsot azzal, hogy „ezt a szemét csűrhet rendre kell tanítani”.

Látva a felvonuló tömegben a nőket, gyerekeket, nem akartam lövetni, de a már említett parancsnok pisztollyal kényszerített arra, hogy géppuskával lövessék a jelszavakat kiabáló, békés tömegre. Parancsmegtagadás miatt eljárást kezdeményeztek velem szemben, de az események alakulása miatt ez aztán elmaradt. A környező házak tetején, az én szakaszomon kívül még további két szakasz foglalt el tüzelőállást géppuskákkal, akik a parancs elhangzása után tüzet nyitottak a békésen haladó tömegre. A géppuskák tüzelése után a tüntetők százai fetrengtek vérben a kövezeten, köztük gyerekek, nők, fiatal egyetemi hallgatók, középiskolások.

Sosem fogom elfelejteni a sebesülteket, a haldoklók jajkiáltásait, a fiaikat őrvongve kereső anyák zokogását, sikolyát, az egymást taposó tömeg jajkiáltozását. Nap, nap után ezzel a borzalmas képpel álmodom, és úgy érzem, én is gyilkos vagyok, annak ellenére, hogy a parancsot meg akartam tagadni. (...) A véres csütörtök után most már látom, hogy a nép haragja jogos volt a testületünkkel szemben...”

-0-

Darvas Iván színművész visszaemlékezéseiből (2)

„...november elejére hihetetlen gyorsasággal tért vissza az élet a normális mederbe. Az élelmiszer-szállítás vidékről ... Teherautók hozták zsákszámmra az ennivalót. Ingyen osztották. A falusiak keserű humorral, utalva a propagandára, ráírták a teherkocsik oldalára: *'A kulákok ajándéka a fasiszta csőcseléknek'*.

...Udvariasak voltak az emberek, szeretettel, kedvesen szóltak egymáshoz. Igenis megváltoztak. A szabadság levegője átforgatta őket.

Amikor két év múlva kijöttem a börtönből, lemérhettem a különbséget. Megint udvariatlan, ingerült, rosszkedvű és szegény lett mindenki.”

(1) Remények és reménytelenségek évtizedei, 1991, szerk.: Dr. Gazdag Ferencné. (www.19562006.hu)

(2) Idézett mű

A KGB titkos 45 pontja

A totális gyarmatosítás útmutatója

A fiatalabbak kedvéért: A KGB a hatalmas Szovjetunió hírhedt titkosszolgálati szervezete, élet-halál ura volt. Az alábbi változatot Lengyelországra vonatkozóan készítették,

majd adaptálták valamennyi szovjet iga alatt nyögő országra... köztük Magyarországra is. A KGB titkos 45 pontját korábban már közzétettük a honlapon, de a sok új olvasónk kedvéért, és azért is, mert ismétlés a tudás anyja, újból feltesszük.

A következő szöveget Lengyelországból szereztük. Az eredeti orosz nyelvű verziót Boleslaw Bierut, egykori lengyel köztársasági elnök dolgozószobájában találták meg. Az írás azokat az irányvonalakat tartalmazza, amelyeket a KGB Moszkvában székelő centruma dolgozott ki Varsóban működő sejtje számára. Hogy milyen úton-módon került ez a szöveg Bierut irodájába, nem tudni, de feltehetőleg nem kellett nagy vargabetűt leírnia, tudniillik Bierut egyike volt a KGB háború előtti lengyel ügynökeinek.

A hideg módszeresség, amellyel a KGB előkészítette Lengyelország teljes mértékű alárendeltségét a nagyhatalom érdekeinek, még ma is ámulatot kell, hogy keltsen, valamint egy kérdést fogalmaz meg: a Budapesten működő KGB-kirendeltség kapott-e ilyen vagy hasonló útmutatásokat? Sajnos, ez nem kizárt, ugyanis a Magyar Dolgozók Pártja ötvenes évekbeli és az MSZMP későbbi gyakorlata alapján véve nem különbözik e KGB-utasítás szellemétől és alapelveitől.

A szöveg lengyelül 1991 őszén jelent meg a Nowy Dzieznnik hasábjain.

Egy pásztor megjegyzései:

A szöveg gonosz, konspiratív; irányában alapvetően gyarmatosító és destruktív. Keresztényeknek a „negatív” megmutatására, felismerésére, az ellene való imára hasznos.

A leigázás 45 alapelve, avagy hogyan bánjunk a bennszülöttekkel?

Moszkva 2. 6. 1947.

Szigorúan titkos!

K. AA/CC 113. Utasítás

NK/003/47/.

1. A nagykövetség épületeinek területén tilos a bennszülöttek soraiból általunk beszervezett informátorokat fogadni. Az ezekkel az emberekkel való találkozást egy erre kijelölt szolgálat

- szervezi, a találkozók kizárólag nyilvános helyeken történhetnek. Az információkat a nagykövetség veszi át különleges szolgálatunk közreműködése mellett.
2. Főként annak kell nagy figyelmet szentelni, hogy katonáink és a civil lakosság között semmiféle kapcsolat ne jöhessen létre. Megengedhetetlen, hogy tisztí kádereink a bennszülötteket azok lakásaiban látogassák, szintén megengedhetetlen egyszerű sorkatonák bennszülött nőkkel való érintkezése, megengedhetetlen katonáink és a bennszülött lakosság, katonaság közötti kapcsolatteremtés.
3. Meggyorsítani azon bennszülöttek likvidálását, akik Lengyelország Kommunista Pártjával, a lengyel Kommunista Ifjúsági Szövetséggel, a Hazai Hadsereggel, a parasztzászlóaljakkal és más társaságokkal és szervezetekkel állnak kapcsolatban, amelyek nem a mi kezdeményezésünk folytán keletkeztek. Ennek az ügynek az érdekében ki kell használni a fegyveres ellenzék jelenlétét.
4. Ügyelni kell arra, hogy minden fegyveres akcióban azok a katonák vegyenek részt, akik a Kosciuszko-hadseregbe (a Szovjetunió területén a Vörös Hadsereg oldalán harcoló lengyel Hadsereg) való belépésük előtt országunk (a Szovjetunió) területén tartózkodtak, és elérni teljes megsemmisítésüket.
5. Meg kell gyorsítani az összes párt egy szervezetbe történő egyesítését, ügyelve arra, hogy minden kulcsszerep olyan embereknek jusson, akik a különleges osztályunk szolgálatába állnak.
6. Egyesíteni az összes ifjúsági szervezetet, és járási vezetőktől felfelé a vezető helyekre különleges szolgálatunk által jóváhagyott embereket kell helyezni. Még a végső egyesítés előtt likvidálni kell a cserkészmozgalom ismert vezetőit.
7. Megszervezni és figyelni arra, hogy a pártkongresszusok küldöttei által megválasztott funkcionáriusok az előttük álló teljes időszakra ne tarthassák meg mandátumukat. A küldöttek semmi esetre sem hívhatnak össze vállalatok közötti gyűléseket. Ha nincs más megoldás, és ha egy ilyen gyűlést mindenképpen össze kell hívni, el kell távolítani azokat az embereket, akik a koncepciók tervezésében és a követelések felerjesztésében aktivitást fejtenek ki. nMinden elkövetkező kongresszusra új küldötteket kell válogatni, csakis olyanokat, akiket különleges szolgálatunk szemel ki.
8. Különös figyelmet kell szentelni a szervezési képességekkel rendelkező és népszerűsége esélyes egyéneknek. nAz ilyen embereket be kell szervezni, amennyiben ellenállást tanúsítanak, nem engedni őket magasabb posztra.
9. Elintézni, hogy az állami alkalmazottak (a biztonsági szerveket és a bányaiipart kivéve) alacsony fizetést kapjanak. Ez elsősorban az egészségügyet, a bíróságokat, a közművelődési szférát, valamint a vezető beosztásban dolgozókat érinti.
10. Minden kormány szervbe, valamint az üzemek többségébe különleges szolgálatunkkal együttműködő egyéneket kell beépíteni (a helyi közigazgatási szervek tudomása nélkül.)
11. Különleges figyelmet kell szentelni annak, hogy a bennszülött sajtó ne közölje a hozzánk szállított áru mennyiségét és fajtáját. Ügyszintén nem szabad ezt üzletnek nevezni. Ügyelni kell arra is, hogy a sajtó kiemelten írjon a bennszülötteknek kiszállított áru mennyiségéről. Emellett meg kell említeni, hogy ez árucseré-forgalom keretén belül történik.

12. Nyomást kell gyakorolni a bennszülött hivatalokra, hogy azon személyek, akik földet, parcellát, telket szereznek, ne arról kapjanak papírt, hogy tulajdonosok lettek, hanem csak arról, hogy azt kiutalták.
13. A paraszti magángazdálkodással szemben olyan politikát kell folytatni, hogy a magángazdálkodás ráfizetése legyen, esetleg minimális haszonnal járhasson. Ezután pedig el kell kezdeni a vidéken a kollektivizálását. Amennyiben nagyobb ellenállás keletkezik, csökkenteni kell a termelőeszközök kiosztását és növelni az állami beszolgáltatási kötelezettségek kvótáit. Ha mindez nem vezetne eredményre, meg kell szervezni, hogy a mezőgazdaság ne tudja fedezni az ország élelmiszerellátását. A hiányzó mennyiséget behozatallal kelljen pótolni.
14. Mindent megtenni annak érdekében, hogy a határozatok és rendeletek – legyenek azok jogi, gazdasági, vagy szervezeti jellegűek – megfelelően pontatlanok legyenek.
15. Mindent elkövetni annak érdekében, hogy az egyes ügyek tárgyalásával egyszerre több komisszió, hivatal és intézmény foglalkozzon, de egyikük sem hozhat határozatot, mielőtt a többiekkel nem konzultált (kivévelt képeznek a bányai part érintő ügyek).
16. Az üzemi önkormányzatok semmiféleképpen sem fejthetnek ki hatást az üzem tevékenységére, kizárólag a határozatok teljesítésén dolgozhatnak.
17. A szakszervezetek nem szegülhetnek ellent az igazgatóság utasításainak. A szakszervezeteket más feladatokkal kell elfoglalni, úgymint a vállalati üdültetések szervezése, a nyugdíj- és kölcsönkérelmek elbírálása, kulturális és szórakoztató programok, kirándulások szervezése, a hiánycikkek elosztásának megszervezése, a politikai vezetés határozatainak és nézeteinek az igazolása.
18. Meg kell szervezni, hogy csak azokat a dolgozókat és vezetőket léptessék elő, akik a rájuk bízott feladatokat példamutatóan végrehajtják, és akik nem hajlamosak azon problémák analizálására, amelyek túlérnek tevékenységük határain.
19. Azon bennszülöttek tevékenységéhez, akik párt-, állami és gazdasági funkciókat viselnek, olyan feltételeket kell kialakítani, hogy azok alkalmazottaik szemében kompromittálják őket, és lehetetlenné tegyék visszatérésüket eredeti környezetükbe.
20. A bennszülött tiszti káderekre csak ott bízható felelős pozíció, ahol már el vannak helyezve különleges szolgálatunk emberei.
21. Minden fegyveres akció és éleslövészet alatt a lőszer mennyiségét fegyverrel való tekintet nélkül állandóan szigorúan ellenőrizni kell.
22. Megfigyelés alatt kell tartani minden tudományos kutatóintézetet és laboratóriumot.
23. Nagy figyelmet kell szentelni a feltalálóknak és újítóknak, valamint fejleszteni és támogatni tevékenységüket, de minden egyes találmányt következetesen fel kell jegyezni, a jelentés pedig a központba küldendő. Csak azon találmányok megvalósításához szabad hozzájárulni, melyek a bányaiiparban hasznosíthatók, valamint azokat, melyek különleges utasításainkban vannak feltüntetve.

Nem valósíthatók meg azok a találmányok, amelyek a termelés növelését, ezzel párhuzamban pedig nyersanyagtermelés és nyersanyagbányászat visszaesését eredményeznék, vagy akadályoznák a határozatok teljesítését. Ha egy találmány már ismertté vált, meg kell szervezni annak külföldre való eladását. A találmány értékéről és leírásáról szóló dokumentumok közlése megengedhetetlen.

24. Az egyes szállítmányok pontosságában zavarokat kell előidézni (kivéve az NK 552-46 számú utasításban szereplő szállítmányokat).

25. Az üzemekben kezdeményezni kell a különböző problémafelvető és szakmai értekezletek összehívását, feljegyezni az ott elhangzott javaslatokat, észrevételeket és azok szerzőit.

26. Népszerűsíteni kell a dolgozókkal folytatott beszélgetéseket, melyek időszerű termelési témákkal foglalkoznak, valamint olyan beszélgetéseket, melyeken helyet kap a múlt és a helyi problémák bírálata. Nem szabad megengedni azonban a bírált jelenségek okainak megszüntetését.

27. A bennszülött vezetés nyilvános fellépései lehetnek nemzeti és történelmi színezetűek, de azok nem vezethetnek a nemzet egységéhez.

28. Figyelni kell arra, nehogy az újjáépítés alatt álló vagy az újonnan felépített városokban és lakótelepeken léteznek-e olyan vízvezetékrendszerek, melyek nincsenek rákötve a fő vízhálózati rendszerre. A régi, nem bekötött vízvezetéseket és az utcai kutakat szisztematikusan fel kell számolni.

29. Az ipari objektumok rekonstrukciója és építése során ügyelni kell arra, hogy az ipari hulladék azon folyókba legyen irányítva, melyek ivóvíztartalékként szolgálhatnak.

30. Az újjáépített városok és az új lakótelepek lakásaiban nem lehetnek többlethelyiségek, melyekben hosszabb időre háziállatokat lehetne tartani, vagy nagyobb mennyiségű élelmiszer-tartalékot felhalmozni.

31. A magántulajdonban lévő termővállalatok és az iparosok csak olyan alapanyagot és berendezéseket kaphassanak, amelyek meggátolják a jó minőségű áruk előállítását. Ezen termékek árai magasabbak legyenek, mint az állami vállalatok hasonló termékei.

32. Elő kell idézni a hivatali adminisztráció minden szinten történő terebélyesedését. Megengedhető az adminisztratív szervek tevékenységének bírálata, de semmiképpen nem engedhető meg számbeli megfoghatóságuk, és normális működésük sem.

33. Ügyelni kell minden gyártási tervre a bányáiparban, valamint a megfelelő instrukciókkal megjelölt vállalatokban. Meggátolni a belföldi piaci ellátást.

34. Különös figyelmet kell szentelni az egyházaknak. A kulturális-nevelő munkát úgy irányítani, hogy általános ellenszenv alakuljon ki ezen intézmények ellen. Figyelni és ellenőrizni az egyházi nyomdákat, levéltárakat, a prédikációkat, az énekeket, a vallásoktatás tartalmát, de még a temetési szer-
tartásokat is.

35. Az alap-, illetve szakiskolákból, de különösen a közép- és főiskolákból el kell távolítani azokat a tanítókat, akik köztekintélynek és népszerűségnek örvendenek. Helyüket kinevezett emberekkel kell feltölteni. Megszüntetni a tantárgyak közötti különbségeket, korlátozni a forrásmunkák kiadását, és a középiskolákban beszüntetni a latin és ógörög nyelvet, az általános filozófia, a logika és a genetikai oktatását. A történelemoktatásban nem szabad megemlíteni, hogy melyik uralkodó szolgálta, vagy akarta szolgálni az ország javát, hanem rá kell mutatni a királyok zsarnokságára, és az elnyomott nép harcára. A szakiskolákban be kell vezetni a szűk specializációkat.
36. Inspirálni kell olyan állami művészeti és sportrendezvények megrendezését, amelyek a bennszülöttek harcát ünneplik a (az oroszokat kivéve, különösen a német) megszállókkal szemben, s melyek a szocializmusért vívott harcot hirdetik.
37. A helyi kiadványokban nem engedhető meg azon bennszülöttekről szóló művek megjelenése, akik a forradalomig és a második világháború alatt nálunk éltek.
38. Ha létrejön egy olyan jellegű szervezet, amelyik ugyan támogatná az országgal való szövetséget, de ugyanakkor szorgalmazná a hivatalos vezetés gazdasági tevékenységének ellenőrzését, azonnal be kell indítani ellene nacionalizmus és sovinizmus vádjával egy rágalomhadjáratot. Ezt a következőképpen kell csinálni: emlékhelyeink megszegyenítése, temetőink megrongálása, nemzetünk és kultúránk befekettítését hirdető, és a velünk kötött egyezmények értelmét kétségbe vonó röplapok kiadása. A propagandamunkába be kell vonni a bennszülötteket, és kihasználni a velünk szemben létező gyűlöletet.
39. Gondoskodni a hidak, utak és az összekötő-hálózat kiépítéséről, hogy egy szükséges katonai intervenció esetén gyorsan és minden oldalról elérhető legyen az ellenállás helyszíne vagy az ellenzéki erők összpontosításának helye.
40. Odafigyelni arra, hogy a politikai ellenzék képviselőit lecsukják. Megdolgozni azokat az ellenzékiet, akik a bennszülött lakosság tekintélyét élvezik. Az úgynevezett véletlen események során, mielőtt még betörnének a köztudatba, likvidálni vagy köztörvényes kihágás vádjával bezárni őket.
41. Meg kell gátolni a politikai perekben elítélt személyek rehabilitációját. Amennyiben ez a rehabilitáció elkerülhetetlen, csak azzal a feltétellel lehetséges ezt megtenni, hogy az eset bírói műhibának minősül, nem lesz perújrafelvétel, valamint a hibás ítéletet okozó (bírák, tanúk, vádlók és informátorok) nem lesznek beidéztve.
42. Azokat a párt által kinevezett vezetőket, akik tevékenységükkel károkat okoztak, vagy az alkalmazottak elégedetlenségét idézték elő, ne állítsák bíróság elé. Drasztikus esetekben vissza kell hívni őket funkciójukból, más hasonló vagy magasabb szintű pozíciókba helyezni őket. Végső esetben vezető állásba kell tenni őket, és a későbbi változások idejére kádertartalékként számolni velük.

43. Nyilvánosságra kell hozni azoknak a vezető pozíciókban dolgozó személyeknek pereit (elsősorban a hadügyben, minisztériumokban, főbb hivatalokban, iskolaügyben dolgozókról van szó), akiket népellenes, szocializmusellenes és az iparosítást ellenző tevékenységgel vádolnak. Ez a dolgozó tömegek figyelmét felkelti.

44. A munkahelyeken gondoskodni kell a különböző funkciókban dolgozó emberek leváltásáról, és a legkisebb szakértelemmel rendelkező iskolázatlan munkásokkal helyettesíteni őket.

45. Meg kell szervezni, hogy a főiskolákra legalacsonyabb társadalmi rétegekből származók kerüljenek be elsősorban, akiknek nem érdekük szakértelmük növelése, csupán a diploma megszerzése.

Szerk. megjegyzése: 1946 az NKVD-ből (*Narodni Komiszariat Vnutrennikh Dzel* –Belügyi Népbiztosság) MVD lett és az MKGB átkeresztelődött MGB-vé...

1953-ban tartoztatják le L. Beriját, az egyik legelvetemültebb csekistát, az NKVD vezetőjét, ezzel indult meg a lavina, melynek eredményeképpen átszervezték a teljes hírszerző-elhárító hálózatot és a szolgálatokat. Így tehát csak 1954 után beszélhettünk KGB-ről

(*Komitet Goszudarstvennoii Bezopasznosztij* – Állambiztonsági Bizottság) (R-F.E)

Az olvasók figyelmébe!

Az Őrzők számai - az első számtól kezdve - elérhetők a POFOSZ honlapján, a pofosz.hu megnyitásával már az első oldalról. A kiadványt pdf formátumban oldalanként láthatják.

Kérjük az olvasókat, ajánlják másoknak is az Őrző új elérhetőségét, amely így az egész világban elérhető.

Köszönettel: a szerkesztők.

Mosolyos üzenetek a múltból

A Szovjetunió évtizedekkel ezelőtt felbomlott, ám öröksége, a kommunizmus sosem feledhető. Szerencse, hogy a humor nyelve kacagást kelt a könnyek helyett.

Pártértekezlet. Dögunalom. Már mindenki kókadozik. A párttitkár még bírja szusszal, aztán a végére ér.

- Elvtársak, akkor most zárásképpen énekeljük el a Barcelonát!

A mellette ülő meghúzza a kezét:

- De párttitkár elvtárs, nem a Barcelonát, hanem az Internacionálét énekeljük

- A fene egye meg, ezt a két csapatot mindig összekeverem!

-O-

A Szovjetunióban egy óvodában az óvónéni felelteti a gyerekeket.

- Gyerekek, melyik ország a legjobb a világon?

A gyerekek kórusban felelnek: a Szovjetunió!

- Gyerekek, melyik országban a világon van a gyerekeknek a legtöbb játéka?

A gyerekek egyszerre válaszolnak: a Szovjetunióban!

- Gyerekek, melyik országban van a gyerekeknek a legboldogabb gyerekkora?

A gyerekek egyszerre kiabálják: a Szovjetunióban!

Az egyik kisgyerek egyszerre csak sírva fakad.

- Hát te, Ivánka, miért sírsz?

- Azért sírok, mert én a Szovjetunióban akarok élni, nem itt.

-O-

Ványa és Szása beszélgetnek.

- Én biztos vagyok benne, hogy a Szovjetunió a leggazdagabb ország a világon.

- És ezt te honnan tudod?

- Onnan, hogy az emberek már 70 éve lopnak a közös tulajdonból, és nézd meg, hogy még mindig mennyi maradt.

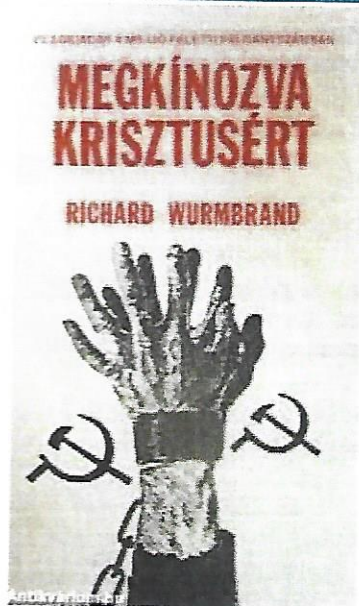
-O-

A Jereváni Rádióhoz kérdéseket lehetett feltenni.

- Igaz-e az az állítás, hogy a Szovjetunió a szakadék szélén áll?

- Ez már nem igaz, elvtárs, mert azóta már egy jó nagy lépést tettünk előre.

-O-

Richard Wurmbrand üzenete

A kommunizmus mindent szétrombol, ami az útjába kerül

Richard Wurmbrand romániai evangélikus pap és vörös holokauszt túlélő üzenete a világnak tömör és világos: „A kommunizmus az emberiség legnagyobb bűntette.” (1) Alábbiakban az ő gondolatait adjuk közre.

A kommunizmus nem csak materiális romboló, hanem metafizikai is:

„Az Ördög majmolja az Istent, tiszta vizet és zöld fűvet ígér, amivel nem is rendelkezik. Meg kell játszania magát. Hamis képet kell mutatnia és jószándékot, hogy betehesse lábát az ajtók részébe. Viszont amit hozott az merő nyomorúság, halál és pusztulás. 'Aki üdvözli őt, részese gonosz cselekedeteinek' (Szent János második levele, 11)

Az Ördög féltékeny. A lélek szépsége haragra gerjeszti, mert ő nem lehet szép. Eredendő szépségét eladta büszkeségből. Most megbotránkozik mások szépségén, mert így jobban látszik az ő rondasága. Ezért akar minden szépséget tönkretenni.

Ezért kínozták a keresztényeket Pitestiben, a kommunista Románia börtönében, és a kommunisták más börtöneiben. Nem csak a földalatti Egyház titkait akarták kicsikarni, hanem az Istent is így akarták káromolni.” – írta Richard Wurmbrand, *Marx és a Sátán* című könyvében. (2)

Az evangélikus pap, Wurmbrand, 92 éves korában, 2001. február 17-én halt meg. Bukarestben született 1909-ben, zsidó családban. 1936-ban vette feleségül a szintén zsidó Sabina Ostert, akivel együtt vették fel az evangélikus hitet Isaac Feinstein hatására, aki 1941-ben a lasi pogrom áldozata lett. A pogromot a város szovjetek általi bombázása váltotta ki.

A kommunisták Wurmbrand tisztelettel 1948-ban, feleségét három évvel később tartóztatták le. Sabinát kényszermunkára fogták. Dolgozott a hírhedt Dunadeltában is, ahol az elégtelen táplálék miatt éhségét fűvel kellett csillapítania. 1954-es szabadulása után azt követelték tőle, hogy váljon el férjétől. Mivel erre nem volt hajlandó, munkalehetőséget sem kapott (a teljes foglalkoztatottság kommunista paradiplomában). A román politikai rendőrség erre taktikát változtatott. Azt közölték a feleséggel, hogy Wurmbrand meghalt. De Sabina nem hitte el. Még akkor sem hitte ezt el, amikor idegenek keresték fel azzal, hogy együtt ültek a férjével és jelen voltak a temetésénél.

(1) The Age című napilap, Melbourne, 2001. március 1.

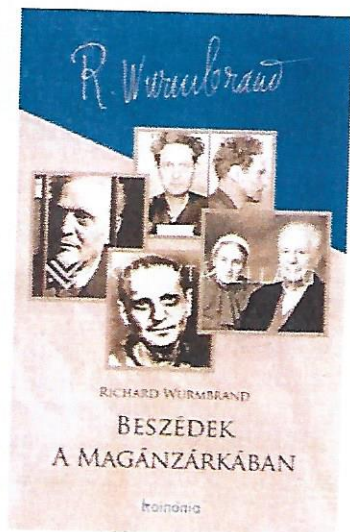
(2) Crossway Books, 1986, 63. old.

A tiszteletes hollétéről évekig senki sem tudott a környezetéből, mígnem egy orvos hittársa munkát vállalt a román politikai rendőrségnél, remélve, hogy így valahogy nyomára bukkan. Az orvostól barátai, ismerősei természetesen azt hitték, hogy behódolt a rendszernek és undorodva vagy rémülten kerülni kezdték. Erről mondta később, hogy a pribékek egyenruhájának viselése sokkal nagyobb áldozat Krisztusért, mint a börtönruha viselése. (3)

Wurmbrand összesen 14 évet töltött a kommunisták börtöneiben, ebből három évet magánzárkában. A teljes magány elviselését több, mint 300 szentbeszéd megfogalmazásával és megtanulásával segítette. (4)

Világhírré akkor tett szert, amikor 1964-ben norvég keresztények 10 ezer dollár váltságdíjat fizettek a román kormánynak szabadulásáért.

1966-ban újabb szenzációt keltett, amikor Washingtonban az Amerikai Szenátus Belbiztonsági Albizottsága előtt vallomást téve derékig meztelenre vetkőzött, hogy megmutassa a testét elborító 18 mély sebhelyet, mint a kommunisták kínzókéességének bizonyítékait.

(3)Idézi Wurmbrand: Tortured for Christ című könyvében, Spire Books, 1969, 33.old.

(4)Ezekből 22-t publikált 1969-ben, Sermons in Solitary Confinement címmel. (Prédikációk a magánzárkában.)

Lélektani különbségek a középosztály és a munkásosztály között

Minden tekintetben különbözik a mentalitásuk

Mivel a kommunista rendszerek az osztályharc ideológiáján alapulnak, talán érdemes egy pillantást vetni arra az összehasonlításra, amely 1958 októberében jelent meg a Journal of Marketing című szakmai folyóiratban, s a közép-, illetve a munkásosztály gondolkodásmódját és lelki habitusát veti össze. Az összehasonlítás relevanciája már csak azért is érvényes, mert abban az időben még volt klasszikus értelemben vett munkásosztály.

Középosztály

jövőorientált
látóterében hosszú időintervallum
inkább városiassággal azonosul
racionalitást hangsúlyoz
a világot strukturálisan értelmezi
látóköre széles vagy határtalan
nagyra értékeli a választékot
kockázatot vállaló, önbizalom vezeti
gondolkodása elvont és nem konkrét
országos témákkal foglalkozik

Munkásosztály

jelenre és a múltra koncentrálnak
létezik és gondolkodik rövid távon
inkább a vidékkel azonosul
lényegében irracionális
a világot homályosan értelmezi
látóköre meghatározott, korlátozott
nem értékeli nagyra a választékot
nagyon foglalkoztatja a biztonság
konkrét és jól felfogó gondolkodású
családdal, saját magával foglalkozik

Forrás: Pierre D. Martineau, Social Classes and Spending Behaviour tehát
Társadalmi osztályok és pénzköltési viselkedésük.

Impresszum: ÖRZŐ, a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége (POFOSZ) 1956-os Hagyományörző Tagozatának negyedéves hírlevele.

Főszerkesztő: Ámon Antal.

Tel.: (1) 257-0190, 06 30-814-9917

Szerkesztő: Vasvári Éva, lapszerkesztő: Kurtz Mária

Kiadóhivatal: 1149 Budapest, Nagy Lajos király útja 155.